

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Laupäeval, 15. juulil 1972

Nr 53 (3741)

14. aastakäik

USA LÖPETAB 'SULATUSAHJU' RAHVUSTELE

WASHINGTON (VES) — Kongress võitis vastu senaator Schweikeri poolt esitatud Etnilise Pärandi Uurimise Programmi Seaduse, mille eesmärgiks on arendada rahvusgruppide rahvuslikku omapära ja kultuuri, soetada õppevahendeid ja materjale etniliste gruppide tundmaõppimiseks, tutvustades etniliste gruppide rahvuskultuuri panust USA kultuurilise rikastamiseks ja valmistada ette õppejõudsid ja instruktoreid etniliste gruppide rahvuspärandi materjalide rakendamiseks. Esialgselt määratakse seadusega 15.000.000 dollarit etniliste gruppide rahvuskultuurilise tegevuse jaoks riigi eelarveastaks, mis algab 1. juuliga 1972 ja lõpeb 30. juuniga 1973. Summad etnilistele gruppidele määratakse nende poolt esitatavate kavade alusel ülesannete kohta, mida tahetakse grupi või teda esindava organisatsiooni poolt teostada.

Seaduseelnõu etniliste gruppide rahvuspärandi arendamise toetamiseks riigi poolt esitas Pennsylvania osariigis republikaanist senaator Richard Schultz Schweiker. Seaduseelnõu oli osa kõrgema hariduse toetamise seadusest ja esialgsel kujul oli programmis ettenähtud 10 miljonit dollarit 1972. ja 20 milj dollarit 1973. aastaks. Seadus läks Senatist läbi, kuid lükati Esindajatekojas tagasi.

Etniliste gruppide organisatsioonide poolt, nende hulgas ka Eesti

Rahvuskomitee, tehti Kongressi liikmete hulgas kihutustööd, et programm koos selleks ettenähtud summadega taastataks Senati ja Esindajatekoja seisukohtade kooskõlastamise komitees.

Kooskõlastamiskomitees Esindajatekoja esindajad nõustusid 22. mail 1972 programmi taastamisega osaliselt. Varem ettenähtud etnilise pärandi arendamise ja tundmaõppimise keskuste loomise asemel nõustuti rahalise toetuse lubamisega esitada Jürg. lkh. 7.

New York esimene "lähisõidujaam" Kanada-sõitjaile

NEW YORK (VES) — New York kujunes "lähisõidujaamaks" paljudele Torontosse sõitvatele "eespäevalistele", m.h. ka nendele rootsi-estlastele, kes sõitsid Stockholmist esimestena välja New Yorgi suunas — SAS-korralise lennukiga läinud 52-liikmeline "Lend Läände" grupp ja samal päeval väljunud lennuk, mille reisijuhtiks oli Sven Hanson. Pisut varem saabus New Yorki 23-liikmeline reisijategrupp Brasiiliast ja hiljem veel mitmeid vähemaid grupe ja individuaalselt reisijaid. Suveks suletud New Yorgi Eesti Maja avas sel puhul neljaks päevaks erakordselt oma ukseid.

Diplomaat hüppas ära Israelis

TEL AVIV (EPL) — 47-aastane esimene sekretär Rumeenia saatkonnas Tel Avivis on Israelis aja-
lehtede teadatel ära hüpanud ja püü-
nud ühe teise lääneriigi territooriumile. Diplomaadi nimi on Constantin Dumitrachev.

Rumeenia saatkonnast Tel Avivis, milline on ainuke idariikide saatkond Israelis, on varem ära hüpanud neli diplomaati. Dumitrachev saatis oma perekonna enne ärarühki. Edasi kirjutab J. Anderson, et preet ka perekond teda kusagil lääneriigis ootama jäi.

Sportlasi EESTIST ei tulnud

Rootsi on juba möni aasta pidanud maavõistlusti okup. Eestiga kümnevõistluses, kus eestlased on olnud võidukamad. Seekordne kümnevõistluse maavõistlus pidi toimuma juuni lõpul Stockholmis, jäi aga pidamata, kuna rootslastele teatati, et eestlased ei saa võist-
lema tulla "teiste ülesannete tõttu" ja avaldati soovi maavõistluse edasiliikumiseks. Uut tähtpäeva ei ole
aga määratud.

Ei ole teada, millised olid edasilükamise põhjused. Kas ei pidanud Moskva kohaseks sportlase väljajaskmist ühenduses Leedust tulevate vastupanuteadega või on mõni kümnevõistleja vigastatud? Erakirjades on antud viimast mõista, kuid see võib olla ka suitsukate.

Brasiiliast saabusnud paigutati New Yorgis elama kaasmaalaste juurde. Nende seas oli isikuid, kes juba varem New Yorgis viibinud, nagu E. V. Brasiilia konsuli F. Saukase abikaasa Lili Saukas ja Alide Slet, kes üliõpilaspõlve päevil elanud New Yorgis. Oli aga ka neid, kes sündinud Brasiilias või kes lastena koos vanematega sinna siirdunud ja hiljem pole kunagi viibinud väljaspool oma elukohamaa piire.

Esimene Rootsi-estlaste grupp, milline saabus SAS-lennukil, jäi tund ja veerand hiljaks, tingituna tehnilise vea kõrvaldamise vajadusest Kopenhaageni lennuväljal.

52-liikmeline grupp saabus nisi Kennedy lennuväljale kell 22.30, ja kuna tolli- ja passiformaliteetid venisid, siis jõuti reisibüroo poolt varutud hotelli Penn Gardenisse alles kell ühe paigu öösel. Seal ootas neid ees arvukalt New Yorgi eestlasi eestosas USA peakomitee esimehe V. Siirakuga. Väljas oli hakanud sadama tugevat troopikavihma. Kui-
gi reisijad olid puruväsinud pikast teist, siis mindi pärast jällenägemisrööme magama tubadesse.

Need, kes olid planeerinud kohest edasireisi Torontosse või teistesse keskustesse, pidid New Yorgis ööbima, kuna lennuki hilinemise tõttu osutus edasipääs võimatuks. Edasireisi toimus seega järgmisel hommikul.

Need, kes kohale jäid, neid oli 140, käisid bussiga linna vaatamas ja kõgu pleva võis Eesti Majas ja New Yorgi kuulsamate kohtades näha rootsi-estlasi.

Grupi vanimal reisijal, pr. Maria Koppermanil, kes äja Stockholmis tähtsast oma 90-ndat sünnipäeva, oli vastas õpetajast poeg Valter Koppermann, kes viis ta autoga New Jerseyse. EPL teatrikritik Eduard Reining abikaasaga sõitis Hartfordi kirjanik-näitlejatar Asta Willmann-Linnoiti perekonna külaliseks, kir-

janik Arvo Mägi läks omakseid vaatama Pennsylvaniaasse ja tema kolleeg Helmi Mäelo oli külaline nais-
tegelase Jutta Kurmani perekonnas.

Ei ole liialdus, kui väita, et üle-
mere ja mujalt saabusnute kohal-
viibimine lõi korda nagu omaaeg-
se laulupidu-eelse elevuse. Suurlinn, nagu seda on New York, neelab aga taolised saabusjatehul-
gad enesesse ühegi märgita.

Volga- tagune suleti

WASHINGTON (VES) — Amee-
rika kirjasaatjad Moskvast teatavad, et seletamatul põhjusel on N. Vene keelanud välisdiplomaatidel ja ajakirjanikel sõita aladele ida pool Volga jõge. Välislaastel, kes va-
rem sinna sõiduks olid saanud loa, tühistati nüüd reisiload.

Välisdiplomaatide arvates on N. Vene hakanud massiliselt vedama relvi Põhja-Vietnamile Siberi raud-
tee kaudu. On ka teateid, et N. Venel on käimas ulatuslikud manöövriväe-
nemaa idaosades.

Tuntuud kolmnist Jack Anderson kirjutab, et N. Vene ja Puna-Hiina valmistuvat kiiret sõjakas sõjaks. Sel-
lel arvamiselt olevat tema teatel ka Pentagon, kus oli kutsutud kokku sõ-
janõukogu küsimuse arutamiseks.

pamist "teele kodumaale". Võimalik, sident Nixon on kutsunud mängida vahemest Moskva ja Pekingi vahele. hoiatades muuhulgas, et Vene-Hiina sõda puudutab USA huvisid Aasias ja USA võivat seetõttu sekkuda.

● Saksamaal Frankfurtis töötavad Boeing lennufirma esindajatenä saksal Luthansa juures ins. Karl Täht ja lennutehnik Ivar Janson.

Teeleminek reisile üle Atlandi

Pilte eestlaste lennukilt Ar-
landat Niagara Fallsi. Kamas,
kuhu viis õhusilla ümber etapp
kahe lennukiga, mis viisid üle kok-
ku 348 reisijat. Pildid vastavalt Lend

Läände kontrollpunkt Arlanda rei-
sijate vastuvõtuhallis. Leti taga
keskel reisi üldjuht Richard Nor-
vell koos Nyman & Schultz amet-
nikega, sinpool-Jetti skautide rei-
si-

juht Rein Asu, Nyman & Schultz
dir. Nikolai Vestersten, paremal
äärmine transpordijuhit ja lennuki
nr. 4 reisijuht Madis Gering. Pare-
mal lähevad reisijad "Jet Clipper

Estonian Scouts" (vaata nime PAN-
American lennuki küljel) parda-
le. Esiplaanil PAN-American'i Root-
si osakonna direktor Klosterborg,

PAN-Americani lennuvälja-sheff
Iltlane Lukins ja "õhusilla" üld-
juht Richard Norvell (EPL-foto
Ruho Tippo).

Eep 205

ARLANDA LENNUJAAM kubi-
ses eestlastest möödunud nädala
reede hommikul, mil kaks viimast

lennukit skautidega, gaididega ja
skaudispradege alustasid teekon-
da. Pilt charterreiside registreeri-
miselt, kus oodatakse järjekorda

pagasi kaalumiseks ja pardanumb-
rite saamiseks. Ees vasakul on rei-
si noorim sõitja, poolteisaastane
Katrin Mikiver, kes läks koos va-

nematega — Allo ja Maarja Mi-
kiver — ja vanaisa ja vanemaga
— Ants ja tema abikaasa Helgo
Kippar. Paremal seisab rahvamõllus

üks Eesti Maja perenaisi, Mainu
Leesi. Sõitjate hulgas oli ka teine
perenaine Miljande Pärtma oma
tütrega (EPL-foto Tippa).

Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiakapitali kiire kasv

LUND (EPL) — Kuidas edenevad eeltööd Eesti Maja soetamiseks Lõuna-Rootsi kaasmaalastele? Mikspä-
rast valiti keskuseks Lund? Kui elav on olnud rajatava Eesti Maja aktsiate tellimine? Nende ja muude kü-
simustega usutlesime A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja juhatuse esimeest Hildur Möttust, asjaajaja direktorit
Rein Asu ja majandusjuhti Madis Laasi.

— Kus ja millal lekkis mõte Eesti
Maja soetamiseks keskusena Lõuna-
Rootsi eestlaskonnale?

See sündis 7. märtsil 1968 Veebruar-
rikomitee koosolekul, mis on koostöö
organiks Lundi—Malmö—Helsingbor-
gi—Landskrona ja Kopenhaageni ees-
ti kolooniatele. Leiti, et sobivamaks
koostöökoostööks on keskelt asuv
ülikoolilin Lund, kus rajatav Eesti
Maja kujuneks Lõuna-Rootsi ees-
tlaskonna rahvuskultuurseks tsentru-
miks.

— Milline oli esimeseks prakti-
lises sammuks idee teostamiseks?

— 11. jaanuaril 1970 moodustati
Veebruarikomitee juurde Eesti Maja
toimkond, mille esimeheks sai Madis
Laas (Lund) ja liikmeteks: Rein Asu
(Malmö), Andres Koern (Eesti Üli-
õpilaskond Lundis), Arnold Sergio
(Landskrona), H. Viirsalu (Lund) ja
asemikuks Mart Nõmm (EÜL). Toim-
kond otsustas pöörduda kõigi eesti
organisatsioonide ja leiakondade poole
Lõuna-Rootsis arvamuse teadasa-
miseks, kuidas suhtutakse Eesti Ma-
ja soetamise, milleks koostati vas-
tav ankeet.

— Mis kõnelised ankeedile saabu-
nud vastused?

— Vastused olid väga positiivsed
ja pooldavad. 43. organisatsioonile
saadetud ankeedi peale vastasid 27
organisatiooni, milledest 24 andsid
jaatavat vastust. Lõuna-Rootsis
asuvale 650 eesti leiakonnale saade-
tud ankeedile vastasid 88 prots. vas-
tajaisi pooldavalt, kes olid valmis
esialgu omandada 150 aktsiat. Tii-
vust saata sellest otustas EM toim-
kond 3. okt. 1971 Kuninglikule
Patendiametile ettepanekuna juurde-
lisatult A/S-i põhikirja kavandi kin-
nitamiseks ja asutatava A/S-i nime
heaks kiitmiseks. Jaatav vastus saa-
b 10. jaan. 1972.

— Mida otustas A/S-i asutamise
koosolek?

— A/S-i asutamiskoosolek kutsuti
kokku Lundi 16. aprillil s.a., kus oli
esindatud 107 aktsiat kr. 10.700 suu-
ruses. Koosolek kinnitas Kuningl.
Patendiameti poolt heakskiidetud
põhikirja ja otsustas asutada A/S
Lõuna-Rootsi Eesti Maja, asukohana
Lundis. Juhatuse valiti pr. Hildur
Möttus ja Bernard Kangro (Lundist),
Rein Asu (Malmö), Herman Ödöik
(Helsingborgist) ja Arnold Sergio
(Landskronast). Asemikeks jäid Agu
Kriisa, Ardalon Pres, Julius Ho-
hensee, pr. Hilja Taska ja Andres

Lõuna-Rootsi Eesti Maja akt-
siaeltselt juhatuse esimees Hildur
Möttus.

Koern. Revidentideks valiti A. Sagim
(Malmö) ja H. Viirsalu (Lundist)
ning asemikeks Helmut Riisepere ja
Mart Nõmm. Juhatuse esimeheks va-
liti seejärel pr. Hildur Möttus ja
asjaajaja direktoriks Rein Asu. Iga-
le juhatuse koosolekule kutsutakse
Kopenhaageni eestlaste esindaja, ke-
da kui välismaa kodaniku kui saa
vormiliselt valida A/S-i juhatusse.

— Kulpalju aktsiaid on omandatud
tänni?

— On omandatud 287 aktsiat.
Rahvas on suhtunud asjasse suure
soojusega. Eriti aktiivne on olnud
Taanis asuv Kopenhaageni eestlas-
kond, kus osa aktsiaid on suudetud
müüa koguni eestlaste sõpradele
taanlastele. Sellele järgneb Lundi
eestlaskond.

Aktsiate omandamine ei ole piir-
dunud ainult Lõuna-Rootsiga. Neid
on tellitud ka Stockholm, Göte-
borgi, Eskilstuna, Uppsala ja muja-
le piirkonda, mis töötab A/S-i ju-
hatusele saada pikapeale kokku va-
jalikku kapitali kinnisvara oman-
damiseks. Selleks on aga vaja jär-
jekindlat selgitustööd ja muid et-
tevalmistusi.

— Mis on A/S-i juhatuse lähemas
töökavas?

— Esmasjärges koondatakse kõik
üks A/S-i juhatuse aktsiaid levitamise
jooksul ülemise viimasele koosole-
kule otustati, et on võimalik oman-
dada aktsiaid ka osalise mahamaks-
uga. Praegu on teostamisel ülemise
usaldusmeeste võrgu organiseeri-
mine nii, et suuremates keskustes on
usaldusmehed, kes levitavad aktsiaid.

Septembri kuul on vajalik kokkukut-
suda erakordne peakoosolek otsuse
vastuvõtmiseks praeguse aktsiakapi-
tali suurendamiseks.

— Kas on siimapiiril mõni sobiv
kinnisvara selle omandamiseks?

— Pakkumisi on olnud. Meile so-
bivat seni ei ole leitud. Kinnisva-
ra soetamisel on kaalutud 2 moodu-
st: oia tagasihoidlikuma kapita-
liga villatüüline maja ja see kin-
nimaksta. Jooksvad kulud selle
ülevõlpidamiseks tulevad omal
kanda. Teiseks mooduseks on, et
sanda kokku suurem aktsiakapital
ja omandada suurem kinnisvara,
kus võimalik osa ruume välja tüü-
rida, osa jääks aga Eesti Maja ka-
sutada. Maja peab sel juhul ise ta-
suma selle ülevõlpidamise kulud.
Kuni sobiva kinnisvara leidmiseni
on tasapisi käimas eeltööd sinna
raamatukogu soetamiseks.

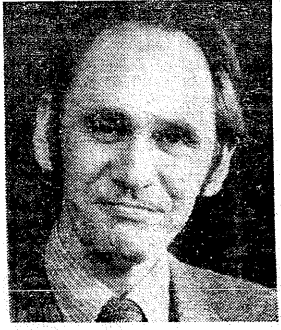
Aktsiaseltsi jooksva töö ja pakili-
semate ülesannete lahendamiseks on
juhatuse moodustanud erilise töötoim-
konna. Sellesse kuuluvad juhatuse
esimees pr. Hildur Möttus, asjaajaja
direktor Rein Asu, selle abi ja ma-
jandusjuht Madis Laas ning juhatuse

Majandusjuht Madis Laas.

sekretär üliõp. Eeva-Merike Kangro.

Sellest on vähe, kui iga leiakond
Lõuna-Rootsis omandab ainult ühe
aktsia, mis maksab kr. 100 ja kr. 10
asjaajamise kulude katteks, seega
kokku kr. 110. Kellel võimalik,
omandagu neid rohkem, et kokku
saada vajalikku kapitali, mis paigu-
tatakse kindlasse paika, kinnisvara
alla. Ükski pingutus ühise rahvusi-
ku kodu soetamiseks ei ole üleürune.
Aktsiate omandamisel saab raha sisse-
makssta Lõuna-Rootsi Eesti Maja
AB nimelisele postigrole nr. 16 01 10-3,
Lund. Kirjavahetuse aadressiks on:
c/o Madis Laas, Boels väg 5, Hjärup,
222 48 Lund, telefon 040/46 53 85. Posti-
girosse raha sisselaskes palutakse
märkida planketi taloagile aktsia

Asjaajaja-direktor Rein Asu.

omandaja täielik nimi, aadress ja ko-
dakondus.

Usutles: OSVALD VIIRSÖÖ

Pikk juus keelustati TAIS

BANGKOK — Tai valitsus keh-
testas seaduse, mille järgi iga mee-
sistik, kes saabub Taisse Bangkoki
rahvusvahelise lennuvälja kaudu
ja kannab pikki lohakaid juukseid,
peab need laskma otsekohe lennu-
väljal ära lõigata.

Kui saabuja turist või külaline sel-
lega ei nõustu, saadetakse ta esime-
se lennukiga tagasi omaale maale. Va-
litus ütles, et sellega loiak ära Tai
"hippistumist". Kuid juukselõikami-
sest üksi pole küllalt, vaid külasta-
ja peab valitsusvõimudele loovuta-
ma ka kõik teised "hippikultuuri"
tunnused nagu kõrvarõngad, pärid,
ripatsid jne. Seadus kehtestati, kuna
Tai valitsus pani väga pahaks ühe
Ühendriikide kongressiliikme ajast
ühtust, et Tai on maailma narkooti-
ka keskus ning et Tai ei peaks enam
soetõttu Ühendriikidelt välisabi saa-
ma. Ühendriigid teetavad Taid vä-
lisabiga 84 miljoni dollari väärtuses
aastas.

A. Reinans REE esimehe k.t.

Ülemaailmsete Eesti Päevade pu-
hut toimuvale eemalviibimiste töt-
tu täidab juulikuul kestel Esinduse
esimehe ülesandeid abiesimees Alur
Reinans, hürrojuhataja k.t. on pr.
Meeri Mamborg ja majandusküsi-
muses laekuri k.t. juhatuse liige
Herbert Iir. Esinduse büroo on ava-
tud igal tööpäeval kl. 9—15.

Balti Uurimisinstituut Bonnis likvideeritakse

Aiates 1953. aastast Bonni ülikooli juures tegutsenud "Baltisches
Forschungsinstitut" on oma 19-aastase tegevuse vältel peamiselt saavu-
tuseks välja andnud kolmiksis- ja kuus kaksiktoidele aastaraamatut
"Commentationes Balticae". Kuid nagu selgub möödunud kevadest
Instituudi peakoosolekust osavõtnud läti teadlaste esindaja dots. V. Giu-
terstilt (eestlaste esindaja pr. Armin Tuulise ei ole töökormatuse tä-
tu viimasel ajal mahi saanud Instituudi äritusist osa võtta), seisvat
ees selle Instituudi likvideerimine juba käesoleval tegevusaastal.

Peamise põhjuseks mainitakse lu-
batud teoste ärajäämist Saksa Li-
duvabariigis viimisel aastal kehtiva
sotsialistliku valitsuse välismaalaste
kultuuritaotluste väenuliku majand-
duse poliitika tõttu.

Seevastu olevat sama allika järgi
"Commentationes Balticae" edasi-
nimine tagatud Bonni ülikooliga
saavutatud kokkuleppega, millega
see seria selle ülikooli poolt üle
võetakse. Toimetamist ja kaastöö
koostamist tulevat aga teha eriti-
li-leedu teadlastil endil.

See muudatus toimuvat aga alles

alates üle-järgmisest aastaraamatust,
s.o. a. 1973. Käesolev aastaraamat 1971
ilmuvat ca 8-kuulise hilinemisega
veel käesoleva aasta sügisel, samuti
on Instituut asunud eeltööd tegema
kaastöö vastuvõtmiseks järgnevasse,
1972. a. aastaraamatuse, milleks on
antud lõpp-tähtpäev 1. okt. s.a.

Balti Uurimisinstituudi praegune
juhataja läti prof. Jakobs Ozols on
toimetamises kaasabi saamiseks pöörd-
unud Stockholmis eluneva eesti
dignasjalooise dr. Iur. Ilmar Arensi
poole. Kuid see küsimus on esial-
gu kuni toimetamise aluse selgumi-
seni veel lahine.

Minu armas abikaasa,
meie hea isa, vanaisa ja vend

Hans Janson

* 28.4. 1894
† 7.7. 1972

Leinavad kurbuses

SINAIDA

AANO

EVI ja AKE

lastega MARITA ja PEETER

Matustetalitus laupäeval, 15. juulil
kell 12 Matteuse kabelis Norrkö-
pingis.

Oma kallist unustamatut
abikaasat

Arseni Möttöst

* 11.8. 1895 Heinastes
† 8.7. 1972 Stockholmis

mälestab sügavas leinas

AHLJ

Matustetalitus toimub laupäeval,
22. juulil kell 12.00 Ortodoks-
kirikus (Jakobi kiriku kabel).

Surma läbi lahkunud ühingu
liiget

Arseni Möttöst

mälestab

EESTI KAUBALAeva
JUHTKONNA ÜHING
STOCKHOLMIS

Oma auiliget

Professor

Harald Perlitz

mälestab leinas
BALTI HUMANISTLIK ÜHING

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Pea-
kirik. Pühap., 16/7 kell 11 liturgia.
Ülemp. A. Nael.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Ansgarii kirik,
Kungsholmsgat. 23, 16/7 kell 16 ju-
malat. Kohalikud vennad.

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi ki-
rik, Bråvallagat. 11, pühap., 16/7 kell
11 jumalat. Leo Mondschein abikaasa-
saga. Teisip., 18/7 kell 19 palve ja
piiblitund.

ESKILSTUNA: Nelipühi kirik, Fi-
ladelfia, Smedjegat. 23, 16/7 kell 13
jumalat. V. Lindmaa ja H. Laur abi-
kaasaga.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungs-
gatan 26, 16/7 kell 12 jumalat. E
Seedman j.t.

Betania, Brädögat. 54, 15/7 kell 18
palve- ja piiblitund.

Leinateateid

Los Angeleses, USA-s, suri 16. juu-
nil Julie Marie Korko, n-na Kang-
ro, sünd. 15. detsembril 1891 Tartu-
maal.

Los Angeleses, USA-s suri Meta
Sophie Oja.

Austraalias, suri 27. juunil Evald
Olbrei, sünd. 30. augustil 1908 Tallin-
nas.

Tallinnas suri 15. juunil Vilhelmi-
ne Põldoja, sünd. 27. sept. 1896 Nar-
vas.

Inglismaal suri 18. juunil Oskar
Kuusmaa, sünd. 20. novembril 1907.

Maywoodis, New Jersey osariigis
USA-s, suri 29. juunil major And-
reas Ives, sünd. 28. veebruaril 1895
Helmis.

Manchesteris, Connecticuti osari-
gis USA-s, suri 28. juunil Ado Rei-
lik, ründ. 5. jaanuaril 1879 Vana-
Antslas.

Tallinnas suri 26. juunil majandus-
teadlane Alfred Rein Meltsas, sünd.
17. jaanuaril 1914 Tallinnas.

Ausameelset eestlast
ja sõpra

**Aleksander
Kalvik**

mälestab leinas

JURAN KANEMÄGI

Armast koduküla sõpra ja
kaasmaalast

Ilmar Jögel

mälestavad leinas

PEREKOND KUKISPUU
ALEKSANDER SOON

Jumal on mu varjupaik.
Puhke rahus, kallis Ilmar!

Göteborgi PK Võidupüha tähistajaid Koitjärve vabaühingukonnas. (Foto: Elmar Martin)

Göteborgi PK laskis võidutulel loita KOITJÄRVEL

GÖTEBORG (EPL) — Võidupüha kujunes vabas Eestis aastapäeva kõrvale eesti rahva suurimaks ja kallimaks pühaks. Siin paguluses on Göteborgi Põllumeeste Kogu seda ilusat traditsiooni juba aastaid elava hoidnud ja see on alati hindamast leidnud rohkearvulise liikme- ja külaliste poolt. Tänavune Võidupüha tähistav suvepidu toimus 1. juulil Koitjärvel. Kuigi ilmataat oli tujukas ja kohati tugevat äikesvihma andis, ei suutnud see ära hirmutada pidulisi, vaid pidi alguseks kogunes Koitjärve üle poolesaja osavõtta, peale Göteborgi oma rahva veel külalisi Alingsåsi, Lundist, Skenest ja Landskronast. Ei puudunud ka külalised Ameerikast ja Inglismaalt.

Pere-naiste poolt oli kohviku ruu- mis kaetud rikkalik pidulaua ja kell 16.30 palus esimees Elmar Aibast külalisi ja liikmeid võtta istet pidu- lauas, mille järele ta ütles südame- likult tereühtemast kõigile, ütles märkides, et Göteborgi Põllumeeste Kogu pühitseb juba kaheksandat Või- dupüha paguluses. Ta soovis piduliste head tuju ja tänas perenaisi ja pidu süstajaid väga eest, kelle- deks olid pilimehena Hans Pääbo ja lauljatena Asta Anderson ja Helju Broberg.

Tervitust töid. Eesti Põllumeeste Kogude Keskesinduse, EP K Rootsi Esinduse ja Alingsåsi PK poolt pea- sekretär Ruut Paglant ja Lundi PK poolt Arnold Sergio.

Istuti mõned tunni lõbusas vestlu- ses ja lauldes toidulauas, kusjuures ühislaule lubatas ja saatis akordi- onil Hans Pääbo.

Ameerikast Göteborgis külas vii- biv ja varem siin elanud ning sellest ajast esinemistega hästi tuntud Asta Anderson ja Helju Broberg esita- sid Hans Pääbo saatel meeleolulaule, mis piduliste poolt elava aplausi esi- le kutsusid.

Videviku saabudes koguneti Koit- järve lipuväljakule, kus lipumastis lehvits sini-must-valge lipp. Süüdatai võidutuli ja Elmar Aibast palus EPK Keskkohutuse liiget Arnold Sergot pidukõnecs sõna võtta. A. Serge märkis omas kõnes, et meid kodu- maalt põgenema sunnitud eestlasi on vintstutud ja laiali paisatud üle maailma ja ka siin Rootsis — Skä- nest kuni Lapi tundrateni. Koondum- ine üksikutesse keskustesse oli enamvähem juhuslik ja eestlaste koosseis on väga erinev: on saarlasi, pärimaastlasi. Lühidalt: meid võib ol- la igast kodumaa nurgast ja igalt alalt. Aga nii erinev kui meie taolu- poold ja päritolu ka on, hakkasime koonduma ühtlasele ja ideelistele organisatsioonidesse.

Tugevamaid ja kindvamaid idee- sid ja eesmärgid meie rahva ajaloos on olnud ja on vabaduse püüe — olla peremes omal maal, oma kodu- dus, oma talus. See vabaduse ihu ja tung on olnud meil kaasas läbi aegade. Selle vabaduse taotluse tu- lumusena võisime 23. juunil 1919 tähistada esimest Võidupüha, süü- data esimest korda võidutule vabal Eesti pinnal.

Ta märkis tulelõelke tähendust ju- ba meie kauges ajaloos, mil see oli tihti rahva kokkukutsujaks, ohvri- tuteks hiie põlispüünde all. Edasi an- dis ta ajaloolise ülevaate meie rah- va võitlusest mitmesuguste sissetun- gijate vastu ja kui alustatud rahvas 23. aprillil 1343 süütas mässutule sak- sa aadlike vastu. Nagu alati, nii ei saanud meie rahvas abi väljas- poolt ja jäi kaotajaks pooleks. Kuid see süda, mis lõi 1600maja juurde, ei kustunud ilalgi, ja kui 23. juunil 1919 eesti sõjavägi Võnnu all andis meie põlisvaenlasele surmava loobi, siis tegi kindral Pödder korralduse lipu- pude heiskamiseks ja võidutulede süütamiseks.

— Olgu see tänane võidutuli mei- le uueks jõuallikaks, üleskutsuks oma maa ja oma rahva vabaduse eest võlga astumiseks, kus ilal võimalus, kus ilal juhus.

Oleme eestlased, oleme tulekand- jad. Sülitame seda endis ja aana- me edasi järgnevaale sugupõlve- dele, nagu seda tegid meie esiva- nemad. Lubame ja tõotame, et ole- me truu oma maale ja rahvale. Usume, et kõikide eesti tulekand- jate leegist ilu maailma süüdatakse kord vabas Eestis Võidutuli.

Kui aeg täis saab ja eesti pojad- tütreid järgnevad Koguja kutsule, nagu seda meie prohvetlik luuletaja Henrik Visnapuu kuulutas omas luu- letuses "Esiivanemate haud", lõpetas Arnold Sergio oma kõne. Järgnes hünn.

Hünni järele tänas Elmar Aibast kõnelejat ja tegi korralduse lipu lan- getamiseks, mida pidulised valges seiskas jälgisid.

Järgnes väikene vaheaeg, mida pi- dulised kasutasid õhupüssist laskmi- seks ja noolte viskamiseks.

Pärast vaheaega koguneti uuesti kohvikusse, kus nobedad perenaised Neonilla Murro, Salme Hein, Leida Aibast, Hilda Uukareda ja Liine West olid kaetud kohvilaua maitsvate küpsistega. Kõlasid uuesti meeleolu- kad ühislaulud ja Asta Andersoni ja Helju Brobergi laulutekand Hel- mi Raiki akordiõn saatel.

Abiesimees Gunnar Hein tänas ju- hatuse nimel kõiki pidu heaks kor- damineks osutatud abi eest, samu- ti ka peost osavõtjaid.

Göteborgi Põllumeeste Kogu juha- tusel on lähemas kavas traditsiooni- lise lõikuspidu korraldamine, mis toi- mub 23. septembril Göteborgi Eesti Majas.

— in.

USA lõpetab sulatusahju

Algus lk. 1

vate kavade teostamiseks. Maha tõm- mati kogu 1972. a. ettenähtud toetus- summa (\$10.000.000) ja 1973. aastaks lubati 20 miljoni asemel 15 miljoni dollari.

Senati esindajad nõustusid nende tingimustega ja seadus avaldati Kongressi protokolliis, nii et kogu uus algatus vajab rakendamisele minekuks veel ainult presidendi kiinitusalkirja.

Senator Schweiker märgib, et sel- le seaduse andmisega on USA Kong- ress ajaloo esmakordselt andnud ametliku tunnustuse rahvuslikule kuuluvusele kui positiivsele ja üles- ehitavale jõule ameerika ühiskon- nas. "Sulatusahju" ehk assimila- tsiooni teooria ei ole olnud tulemus- rikas, kuid liig palju inimesi on ameerika moodsas ühiskonnas kaa- tanud oma rahvuspiirandi indentsu- se, traditsiooni ja ka perekondliku solidaarsuse.

Kongressi pooll antud etnilise uurimuste program on tähtis al- gatus etnilise identituse ja etnilise ühikuse kasvatamiseks.

Samal ajal võimaldab etniliste uu- rimuste tulemus etnilist ja vähem- rahvaste gruppidele üksteist paremi- ni mõista, mis lõpptulemusena viib ühiskonna paremale läbisaamisele ja koostööle, ütleb senaator Schweiker.

Masskala- püügilaev tühjendab kalaveed?

KOPENHAAGEN (EPL) — Lää- nemere kalasakade vähememise taustal toimus äsja kõigi rannari- kide nõupidamine, kusjuures ka vene- lased rõhutasid, et püüki tuleb piirata. Tegelikult on just vene- lased olnud kõige suuremad traal- püügi harrastajad Läänemere ve- tes.

Leningradis ehitati nüüd 245 meet- ri pikkune kalapüügi-emaleav "Vostok", mis läks Läänemere provi- sidole. Laeva teenivad 14 püügi- paati ja kaks helikopterit. Elektroo- nistise seadeldiste abil teevad heli- kopterid kalaparve asukoha kind- laks ja juhiavad siis püügipaadi sinna. Laev on võimeline püüdma ka ümber 1000m paevas 180 tonni ka- la. Taani kalurid, kes seda hiigella- va merel nägid, avaldasid arvamist, et kui venelased jätkavad selliste püügilaevade tootmist, on olemasole- vad kalaveed varsti tühjad.

● Daytonis Ohio osariigis ristiti Christine (n-na Junis) ja Peeter Tähel (tatar Katherine-Adele teise lapsena perekonnas. Peeter Täht teenib USA lennubaasis sanitaara- tal.

● USA-s Atlanta linnas praktisee- riv arst dr. Karl Rist viibis Root- sis rahvusvahelisel arstide kon- verentsil ja sõitis siit Londoni kau- du tagasi USA-see.

